

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ КУЛЬТУРИ”
(для бакалаврів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2011

МАУП

Підготовлено професором кафедри організації самоврядування
В. В. Омельчуком

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 4 від 28.11.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Омельчук В. В. Навчальна програма дисципліни “Державне управління у сфері культури” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 27 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Державне управління у сфері культури”, теми контрольних робіт, вказівки до виконання контрольної роботи, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2011
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

“Державне управління у сфері культури” є однією з дисциплін, яка дає базові знання, необхідні для ефективної діяльності фахівців у сфері державного управління та місцевого самоврядування як теоретиків, так і практиків. Це зумовлено з'ясуванням комплексу питань, пов'язаних з оволодінням теоретичними засадами вироблення та практичними механізмами реалізації державної культурної політики як передумови комплексного становлення національної державності України.

Підготовка фахівців гуманітарного напрямку має на меті дати слухачам теоретичні знання та виробити в них практичні навички опрацьовувати й обґрунтовувати конкретні пропозиції, які стосуються актуальних проблем розвитку вітчизняної та зарубіжної культури.

Ключовими проблемами державного управління у сфері культури є налагодження ефективної державної політики, спрямованої на забезпечення сталого розвитку закладів і установ культури та мистецтва, освіти і науки, розвитку та функціонування української мови як державної у різних сферах суспільного, національного і державного буття, інтеграція національних меншин в єдиний загальнонаціональний гуманітарний простір України, єдність національного культурного простору України, формування національної культурної ідентичності.

Нагальні проблеми національного розвитку зумовлюють нерозв'язаність низки суперечностей, зокрема між національним гуманітарним простором та регіональними гуманітарними процесами, насамперед позиціями місцевих еліт адміністративно-територіальних одиниць України через надмірну централізацію та концентрацію управління національними процесами. Розглядається нормативно-правова база державного управління у сфері культури. При її виробленні та реалізації взято курс на оптимізацію управління наявними ресурсами та інструментами. Особливої значущості державна культурна політика набуває з огляду на нагальну потребу у зменшенні адміністрування культурних процесів на різних рівнях, створення моделі ефективної взаємодії у розвитку регіонів між центром та місцевими елітами.

Вивчаються сучасні моделі та шляхи розвитку державного управління у сфері культури в Україні й світі, стратегія, державні та відомчі програми у різних сферах державної, регіональної, місцевої, муніципальної культурної політики, шляхи їхнього втілення в життя.

Всебічне засвоєння матеріалів курсу дає можливість студентам *знати*:

- теоретичні і правові засади державної культурної політики, її форми і методи для аналізу та вирішення національних і регіональних проблем;
- основні напрями державного управління у сфері культури, становлення та розвитку управління і регулювання місцевих культурних процесів в Україні;
- теорію та практику залучення світового досвіду в управління і регулювання національними та регіональними культурними процесами;

уміти:

використовувати:

- категорії планування, прогнозування, проектування, сучасні методологічні підходи оптимізації механізмів державного управління в сфері культури;
- засади, форми і методи управління та регулювання державної культурної політики, зокрема проектування, планування, аналізу і прогнозування для вирішення регіональних та національних проблем;
- як адміністративні, так і суспільно-моральні, економічні, інституційні, концептуальні важелі управління державною культурною політикою, управління та регулювання гуманітарним простором;
- технологію, форми й методи визначення стратегічних пріоритетів державної культурної політики для оперативного збереження титової нації та захисту їх корінних інтересів, аналізу кількісних і якісних параметрів єдиного гуманітарного простору;

визначати:

- оптимальні шляхи державної культурної політики та її місце в загальній системі державного управління та місцевого самоврядування;
- показники успішності планів, порядків, програм, проектів на найближчу й віддалену перспективу на основі існуючого стану єдиного гуманітарного простору України за умов наявних концептуальних, інформаційних, кадрових, фінансових ресурсів у межах чинного правового поля шляхом зіставлення ресурсів і потреб;
- ефективність діючих засад, механізмів, форм і методів державного управління у сфері культури за результатами аналізу

гуманітарних (освітніх, мовних, інформаційних, меншинних) програм та проектів, вітчизняного й зарубіжного досвіду їх вироблення й реалізації, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу;

- основні напрями вдосконалення механізмів державного управління культурною в Україні, зокрема організаційно-правові засади;
- вузлові проблеми та напрями державної культурної політики, застосовуючи комплексний підхід до аналізу єдиного гуманітарного простору і регіональних гуманітарних процесів за результатами вивчення кількісних та якісних параметрів і показників здійснених (впроваджених) державних (недержавних, за участю держави) гуманітарних планів, проектів, програм, використовуючи методи системного, структурно-функціонального, кореляційно-регресивного аналізу;

розробляти:

- пропозиції щодо вдосконалення чинного нормативно-правового забезпечення державної культурної політики на підставі визначення юридичних властивостей та на основі виявлених ознак її недосконалості за результатами вивчення й аналізу ефективності чинних вітчизняних, міжнародних, зарубіжних нормативно-правових документів, існуючої практики регулювання та управління культурними процесами і просторами на міжнародному, зарубіжному, регіональному, муніципальному, місцевому, комунальному рівнях;
- плани, програми, проекти державних, регіональних і галузевих культурних програм національного розвитку за результатами аналізу державної культурної політики та стану єдиного гуманітарного простору на основі методології конструювання моделей виходячи із концептуального, ресурсного, кадрового, інформаційного забезпечення та механізмів впровадження державно-управлінських рішень у сфері культури;
- проекти нормативно-правових актів, спрямовані на підтримку різних сфер національного гуманітарного простору України, культурних процесів українських регіонів, забезпечення функціонування структур, які побудовані на різних формах власності, на засадах конституційно-правової регламентації законодавчого та нормотворчого процесів;
- внутрішню нормативну документацію (накази, розпорядження) щодо виконання завдань міжнародних, державних, регіо-

нальних, галузевих, міжгалузевих культурних програм, планів, проектів регіонального та національного культурного розвитку на засадах конкурсного відбору виконавців (тендер, грант, конкурс) шляхом застосування методів системного аналізу планів, програм, проектів та відповідних обґрунтувань;

- практичні рекомендації для органів державного управління й місцевого самоврядування щодо вибору ефективних засад, інструментів і варіантів регулювання та управління станом розроблення і реалізації державної культурної політики на основі методів порівняльного аналізу стану національного гуманітарного простору та регіональних культурних процесів, рівня їх узгодженості та єдності, ефективності;

аналізувати:

- проблеми, ресурсний потенціал та напрями вироблення і реалізації державного управління у сфері культури;
- процеси вироблення, реалізації, регулювання та управління державною культурною політикою, зокрема культурними планами, програмами, проектами та їх елементами, шляхи й методи вдосконалення структури концептуального, кадрового, фінансового, інституційного забезпечення, політико-правові проблеми державного управління у сфері культури, приймаючи відповідні управлінські рішення;

контролювати:

- виконання заходів вироблення та реалізації державної культурної політики, відповідних законодавчих і підзаконних актів в обумовлені терміни засобами адміністрування.

Дисципліна “Державне управління у сфері культури” викладатиметься з урахуванням найсучасніших інтерактивних методик.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади державного управління у сфері культури
1	Сутність, об’єкт, функції, форми державного управління у сфері культури
2	Цілі, завдання та критерії державного управління у сфері культури. Теорії та концепції державної культурної політики, науково-методичні засади її дослідження
	Змістовий модуль II. Особливості вироблення державної культурної політики
3	Нормативно-правове забезпечення державної культурної політики. Адміністративно-правові методи управління культурною
4	Історичні традиції державного управління у сфері культури
5	Аналіз, прогнозування, планування та моделювання державної культурної політики
6	Моніторинг та аудит у сфері культури. Оптимізація організаційно-функціональної структури та характеру державної культурної політики України
7	Основні принципи розроблення та реалізації культурної політики в Україні
	Змістовий модуль III. Основні напрями реалізації державного управління у сфері культури
8	Державне управління культурною та мистецтвом
9	Державне управління видавничою, архівною, бібліотечною та музейною справами України
10	Державне управління у сфері ЗМІ. Інформаційні інновації та інфраструктура

1	2
11	Формування культурної ідентичності. Державне управління мовними процесами в Україні
12	Управління освітою та наукою
13	Державна політика щодо формування єдиного гуманітарного простору у сфері культури. Інтеграція національних меншин в єдиний гуманітарний простір
14	Узгодження позицій та інтересів регіонів і центру. Місцеве самоврядування і культура
Змістовий модуль IV. Світовий досвід державного управління у сфері культури	
15	Діяльність у сфері культури в державних політиках світу. Освітня, мовна та інформаційна політика в державах світу
16	Світові моделі державної культурної політики. Інтеграція України у світові культурні процеси
Разом годин: 81	

ЗМІСТ
дисципліни

“ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади державного управління у сфері культури

Тема 1. Сутність, об’єкт функції, форми державного управління у сфері культури

Сутність державного управління у сфері культури. Предмет державної культурної політики. Особливості формування та функції державного управління у сфері культури. Основні теорії державного управління у сфері культури. Основи теорії державної культурної політики. Наукові основи розробки та понятійно-категоріальний апарат

державного управління у сфері культури. Поняття форм державного управління. Види форм державного управління у сфері культури.

Література [1–3; 45; 71; 73; 74]

Тема 2. Цілі, завдання та критерії державного управління у сфері культури. Теорії та концепції державної культурної політики, науково-методичні засади її дослідження

Цілі державного управління у сфері культури. Завдання та критерії державної культурної політики. Значущість державної культурної політики в локалізації конфліктного потенціалу. Цілі, мета, завдання та критерії державного управління у сфері культури в Україні. Світові та вітчизняні теорії і концепції державного управління у сфері культури. Науково-методичні засади дослідження державної культурної політики. Теоретичні засади централізації і децентралізації управління та регулювання державної культурної політики. Соціально-філософський аналіз державної культурної політики.

Література [1–3; 47–51; 59; 71; 73; 74]

Змістовий модуль II. Особливості вироблення державної культурної політики

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення державної культурної політики. Адміністративно-правові методи управління культурною

Нормативно-правові механізми захисту національних інтересів в культурній сфері. Чинне законодавство України щодо державного управління у сфері культури. Укази Президента України. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України. Акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Розвиток нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері культури та його системність. Вплив міжнародного гуманітарного права на розвиток державного управління у сфері культури в Україні. Сутність адміністративно-правових методів у сфері культури. Основні види адміністративно-правових методів державного управління у сфері культури.

Література [1–4; 11; 15; 19–21; 25–41; 53, 63–70]

Тема 4. Історичні традиції державного управління у сфері культури

Витоки державного управління у сфері культури. Культурна політика органів державного управління в добу Київської Русі. Державна культурна політика на українських землях в Литовсько-Польську добу. Державна культурна політика у Українській козацькій державі XVII-XVIII ст. Вироблення і реалізація державної культурної політики Центральною Радою, Гетьманатом Павла Скоропадського та Директорією. Державне управління в сфері культури в Українській РСР. Українське дисидентство в національно-культурному відродженні України.

Література [4; 8; 19; 21; 42; 57; 58; 61; 62]

Тема 5. Аналіз, прогнозування, планування та моделювання державної культурної політики

Сутність аналізу в державній культурній політиці. Аналіз регіональних процесів державного управління у сфері культури. Види та методи аналізу державної культурної політики. Стратегічний аналіз культурного середовища. Система культурних прогнозів, порядок їх розроблення. Прогнозування культурних викликів та загроз. Довго-, середньо- та короткострокове прогнозування державної культурної політики. Макропропорції у прогнозуванні культурної сфери. Сутність планування культурних процесів в Україні. Форми та методи планування державного управління у сфері культури. Макропропорції у плануванні. Система стратегічного управління в культурній сфері. Етапи, функції, технологія та організаційне забезпечення стратегічного планування державної культурної політики.

Література [8; 10; 19–23; 53; 59; 67; 71; 73–74]

Тема 6. Моніторинг та аудит у сфері культури. Оптимізація організаційно-функціональної структури та характеру державної культурної політики України

Сутність моніторингу державного управління у сфері культури. Моніторинг вузлових проблем державної культурної політики. Аудит державної культурної політики. Оцінювання кількісних та якісних параметрів державної культурної політики. Оптимізація

інституційного забезпечення державної культурної політики. Коригування функціональних засад державного управління у сфері культури. Роль центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у виробленні та реалізації державної культурної політики. Фінансове та кадрове забезпечення державного управління у сфері культури.

Література [3; 5; 6; 8, 10; 19–21; 53; 59; 73–75]

Тема 7. Основні принципи розроблення та реалізації культурної політики в Україні

Особливості кризової ситуації в галузі культури. Хибність традиційних методів програмування та планування. Недоліки “нормативного прогнозу” в розробці та реалізації культурної політики в Україні. Недосконалість “пошукових прогнозів” у розробці та реалізації культурної політики в Україні. Соціально-культурне проектування в розробці та реалізації культурної політики в Україні. Значення соціально-культурного проектування в реалізації культурної політики в Україні.

Література [1–3; 5–8; 42; 74]

Змістовий модуль III. Основні напрями реалізації державного управління у сфері культури

Тема 8. Державне управління культурою та мистецтвом

Сутність державного управління культурою та мистецтвом.

Організаційно-правові засади практичної реалізації управління культурою та мистецтвом. Система повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади в галузі культури та мистецтва. Державне управління в кінематографії. Організація управління телебаченням та радіомовленням. Державне управління театральним мистецтвом.

Література [1–3; 7; 8; 16; 18; 21; 25–40; 53; 63–70]

Тема 9. Державне управління видавничою, архівною, бібліотечною та музейною справами України

Сутність та особливості державного управління видавничою справою в Україні. Органи управління видавничою справою в Україні. Книжкова палата. Державний реєстр видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.

Державний архів друку. Державна підтримка українським друкованим виданням. Основні напрями державної політики з розвитку книговидавництва та книгорозповсюдження. Формування, використання і збереження музейних інформаційних ресурсів. Музейні фонди та їх поповнення (комплектування). Фінансове, правове та технічне забезпечення оперативної науково-технічної експертизи музейних надходжень. Використання музейних інформаційних ресурсів у навчальних програмах вищих і загальноосвітніх навчальних закладів. Державне управління архівними та бібліотечними установами України. Національний архівний фонд (НАФ) та порядок його комплектування. Документознавство, архівознавство та архівна справа в системі державного управління.

Література [1–3; 5–8; 42; 74]

Тема 10. Державне управління у сфері ЗМІ. Інформаційні інновації та інфраструктура

Сутність та особливості державного управління у сфері ЗМІ. Розроблення концепції державної політики у сфері ЗМІ. Телерадіопростір. Національні інформаційні служби та агентства. ДІНАУ. Державна реєстрація, ліцензування та узгодження діяльності ЗМІ. Унормування діяльності та розповсюдження продукції зарубіжних ЗМІ на території України. Державна економічна підтримка національних ЗМІ. Контроль за виконанням державного замовлення на телерадіоінформаційну продукцію. Телерадіоінформаційні мережі. Радіочастотний ресурс. Розподіл каналів. Енергоспоживання та собівартість телерадіомереж, їх вплив на навколишнє середовище. Державна політика з розвитку комп'ютерно-технологічної інфраструктури.

Література [1–3; 5–8; 42; 74]

Тема 11. Формування культурної ідентичності. Державне управління мовними процесами в Україні

Розроблення концепції державної політики в галузі культури. Фінансове, кадрове, інституційне забезпечення діяльності органів державного управління у сфері культури. Охорона, збереження та відтворення національної культурної спадщини України. Реєстрація та створення кадастру національної історико-культурної спадщини. Державне регулювання та управління культурними процесами. Розвиток культурної інфраструктури. Державна політика щодо відновлення історичної правди про Голодомор 1932–33 років та вшанування пам'яті його жертв. Координаційна рада з підготовки заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору. Формування державної політики з упровадження української мови у різні сфери суспільного, державного, національного життя. Державні та регіональні програми розвитку і функціонування української мови. Державна підтримка українським друкованим виданням та телерадіоорганізаціям. Українські ЗМІ в конструюванні національного мовно-культурного простору. Інституційна складова державної мовної політики.

Література [7; 8; 16; 18–21; 25; 40; 51; 53; 63–70]

Тема 12. Управління освітою та наукою

Місце освіти та науки в системі державного управління. Система і повноваження органів управління освітою. Компетенції місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування в галузі освіти. Управління освітніми закладами. Державний контроль за діяльністю освітніх закладів. Організація державного управління наукою. Органи управління наукою. Наукові заклади та наукові товариства.

Література [1; 2; 8–10; 19; 21; 39; 53]

Тема 13. Державна політика щодо формування єдиного гуманітарного простору у сфері культури. Інтеграція національних меншин в єдиний гуманітарний простір

Сутність та основні складові єдиного гуманітарного простору в Україні. Роль органів державної влади та управління щодо формування єдиного гуманітарного простору у сфері культури. Репатріація

та адаптація. Органи державного управління інтеграцією національних меншин України. Представницькі органи національних меншин. Меджліс. Курултай. Проблема статусу російської мови. Загальнодержавні адаптаційні програми. Задоволення мовних, культурних, освітніх, політичних потреб меншин. Етнічні спільноти регіонів, їх інтеграція в гуманітарні процеси. Залучення зовнішніх ресурсів до інтеграції національних меншин України.

Література [3, 8, 10, 14, 19–22; 28; 29; 33; 48–50; 53]

**Тема 14. Узгодження позицій та інтересів регіонів і центру.
Місцеве самоврядування і культура**

Реалізація державної культурної політики у регіоні та її особливості. Управління освітою у регіоні. Фінансове та кадрове забезпечення державної освітянської політики на регіональному рівні. Реалізація державної мовної політики в культурному просторі регіону. Шляхи оптимізації вироблення та реалізації регіональної освітянської політики. Особливості управління культурними процесами у регіоні. Кадрове та фінансове забезпечення культурних процесів регіону. Формування регіональних культурних програм. Охорона національної культурної спадщини у регіоні. Роль органів місцевого самоврядування в реалізації державного управління у сфері культури. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері культури.

Література [1; 3; 8; 10–12; 19–21; 41–43; 47–50; 53; 58]

Змістовий модуль IV. Світовий досвід державного управління у сфері культури

Тема 15. Діяльність у сфері культури в державних політиках світу. Освітянська, мовна та інформаційна політика в державах світу

Особливості державного управління у сфері культури в країнах світу. Засади та механізми зарубіжних державних культурних політик. Особливості вироблення та реалізації політики в галузі культури на пострадянському просторі. Інституційне, кадрове, фінансове забезпечення діяльності у сфері культури. Діяльність у сфері культури в державах ЄС. Конструювання культурної ідентичності у США

та Канаді. Теорія “плавильного казана” та її банкрутство. Регламентування культурної політики у Китаї. Концепції полікультуралізму. Мовна політика у державах світу. Забезпечення державного статусу мов титульних націй.

Управління освітою в державах СНД, США, Канаді. Досвід ЄС у сфері освіти. Болонський процес. Освіта в країнах третього світу: спроба гуманітарної революції. Державні та місцеві мовні процеси. Мовлення. Управління та регулювання інформаційними процесами та простором у державах світу.

Література [4; 8; 10; 19–21; 44; 47–50; 53]

**Тема 16. Світові моделі державної культурної політики.
Інтеграція України у світові культурні процеси**

Глобалізація культурних процесів у світі. Міжнародна співпраця в культурній сфері. Досвід ЄС у державному управлінні культурою. Європейські моделі державної культурної політики. Моделі державної культурної політики в США, Канаді, країнах СНД, Азії, Африці та Латинській Америці. Україна у світовому культурному просторі. Міждержавне та міжнародне співробітництво України у сфері культури. Особливості вироблення та реалізації спільних культурних програм та проєктів.

Література [2; 6; 8; 17–19; 45–48, 51]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми — довільний.

Контрольна робота виконується на скріплених аркушах паперу формату А4. На титульній сторінці вказуються: назва дисципліни (“Державне управління в сфері культури”); прізвище, ім’я, по батькові студента, домашня адреса; номер групи. Контрольна робота має містити план — вступ, кілька розділів, висновки та список використаної літератури. На останній сторінці ставиться дата виконання роботи та підпис студента. Роботу необхідно здати в наукову частину в установленний термін.

Для написання контрольної роботи студент має використовувати вітчизняні та іноземні інформаційні матеріали, самостійно проводити пошук документальної та фактографічної інформації, здійснювати систематизацію та узагальнення даних, виявляти ключові моменти, використовувати електронну пошту та телеконференції, застосовуючи методи пошуку в мережі Інтернет.

До заліку чи іспиту студент допускається, якщо контрольну роботу оцінено позитивно.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Теоретико-методологічні засади державної культурної політики.
2. Адміністративно-правові методи державного управління у сфері культури.
3. Цілі, завдання та критерії державного управління у сфері культури.
4. Формування теоретичних засад та практичних механізмів державного управління у сфері культури.
5. Нормативно-правове забезпечення державної культурної політики.
6. Адміністративно-правові методи управління культурою.
7. Державна культурна політика в Україні в добу Речі Посполитої (1569–1648 рр.).
8. Культурна політика Української Центральної Ради та Директорії УНР: порівняльна характеристика.
9. Аналіз державної культурної політики.
10. Прогнозування та планування державної культурної політики.
11. Система моніторингу, аудиту та оцінювання ефективності державної культурної політики, їх складові.
12. Комунікаційне та кадрове забезпечення державної культурної політики в Україні.
13. Основні принципи розробки та реалізації культурної політики в Україні.
14. Соціальне проектування в розробці та реалізації культурної політики в Україні.
15. Основні напрями реалізації державного управління у сфері культури.
16. Державне управління культурою та мистецтвом.

17. Державне управління розвитком інфраструктури музейної та архівної справи.
18. Державне управління розвитком інфраструктури бібліотечної та видавничої справи України.
19. Державне управління у сфері ЗМІ.
20. Фінансове та кадрове забезпечення діяльності органів державного управління та органів місцевого самоврядування у сфері ЗМІ.
21. Формування культурної ідентичності в державній гуманітарній політиці.
22. Державна політика з охорони, збереження та відтворення національної культурної спадщини України.
23. Державне управління освітою в Україні.
24. Державне управління наукою в Україні.
25. Державна політика щодо формування єдиного гуманітарного простору у сфері культури.
26. Проблема фінансування інтеграції національних меншин в єдиний гуманітарний простір України.
27. Проблеми узгодження позицій та інтересів регіонів і центру в сучасній Україні.
28. Місцеві органи влади як об'єкти та суб'єкти державної культурної політики.
29. Діяльність у сфері культури в державних політиках світу.
30. Інтеграція України у світові культурні процеси.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність поняття “державне управління у сфері культури”.
2. Розкрийте класичні теорії державної культурної політики.
3. Визначіть предмет державного управління у сфері культури.
4. Дайте оцінку теоретичним особливостям вироблення та реалізації державної культурної політики.
5. Визначіть критерії та показники державного управління у сфері культури.
6. Висвітліть цілі державної культурної політики.
7. У чому полягає єдність та цілісність гуманітарного простору?
8. Охарактеризуйте класичні сучасні теорії державного управління у сфері культури.
9. Які правові гарантії позицій титульної нації існують в Україні?

10. Назвіть основні Закони України, які регулюють державне управління у сфері культури.
11. Проаналізуйте діяльність органів місцевого самоврядування щодо нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері культури.
12. Назвіть основні види адміністративно-правових методів, що застосовуються в державному управлінні у сфері культури.
13. Висвітліть історичні витоки формування державної культурної політики в Україні.
14. Коли відбулося становлення мовно-культурного простору в Україні?
15. Охарактеризуйте роль українського козацтва у розвитку української культури.
16. Політика українізації, її позитив та недоліки.
17. Охарактеризуйте принципи та науково-методичні засади аналізу державної культурної політики.
18. Яким чином здійснюється аналіз регіональних культурних процесів?
19. Розкрийте сутність планування.
20. Яким чином здійснюється планування державної культурної політики в Україні?
21. Визначіть основні показники (параметри) державної культурної політики.
22. Проаналізуйте методи визначення ефективності державної культурної політики.
23. Дайте експертну оцінку технологіям моніторингу державного управління у сфері культури.
24. Розкрийте схему розвитку кадрового наповнення державної культурної політики України.
25. Встановіть особливості кризової ситуації в галузі культури.
26. Розкрийте механізми реалізації державної культурної політики в Україні на регіональному рівні.
27. Які функції виконує соціально-культурне проектування?
28. Покажіть значення культурного проектування як механізм розробки та реалізації культурної політики в Україні.
29. Розкрийте сутність державного управління у сфері культури.
30. У чому полягають особливості державного управління мистецтвом?
31. Які ви знаєте основні органи управління галузями мистецтва?
32. У чому полягають особливості правового регулювання діяльності закладів і установ культури?
33. Дайте оцінку державній підтримці українського книговидавництва та книгорозповсюдження.
34. Яким чином здійснюється розповсюдження друкованих видань в Україні?
35. Розкрийте зміст та значення архівної справи в сучасній Україні.
36. Охарактеризуйте особливості державного управління архівною справою України.
37. Дайте оцінку пріоритетним напрямкам використання бюджетних ресурсів при виробленні та реалізації ДІП України.
38. Висвітліть концепцію державної політики у сфері ЗМІ в Україні.
39. Охарактеризуйте науково-технічне забезпечення державного управління у сфері ЗМІ.
40. Вкажіть основні напрями державної економічної підтримки національних ЗМІ.
41. Покажіть основні складові діяльності органів державного управління щодо національної історичної пам'яті та вшанування пам'яті жертв Голодомору органами влади.
42. Проаналізуйте механізми й методи державного управління формуванням національної культурної ідентичності.
43. Охарактеризуйте особливості розвитку культурної інфраструктури в сучасній Україні.
44. Окресліть територіальні особливості реалізації державної політики щодо розвитку і функціонування української мови.
45. Яку роль відіграють вищі навчальні заклади у державній гуманітарній політиці України?
46. Хто здійснює управління освітою в Україні?
47. Які органи здійснюють управління наукою в Україні?
48. Розкрийте характерні особливості взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування у сфері управління освітою та наукою в Україні.
49. Що таке єдиний гуманітарний простір?
50. Яким чином формується єдиний гуманітарний простір у сфері культури?
51. Розкрийте основні шляхи взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування при виробленні та реалізації програм репатріації та адаптації національних меншин.

52. Дайте оцінку пріоритетним напрямам використання бюджетних ресурсів при виробленні та реалізації державної культурної політики України на регіональному рівні.
53. Яким чином здійснюється управління освітою в регіонах?
54. Назвіть головні напрями використання ресурсів при виробленні та реалізації державної культурної політики на регіональному рівні.
55. Яким чином здійснюється діяльність у сфері культури в країнах СНД?
56. У чому полягають особливості державної культурної політики в країнах Близького Сходу?
57. Назвіть основні напрями державного управління в сфері культури в країнах світу.
58. Визначіть особливості зарубіжного досвіду в галузі державної культурної політики.
59. Які ви знаєте європейські моделі державного управління у сфері культури?
60. У чому полягає інституційне забезпечення міжнародної культурної діяльності

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основа

1. *Адміністративне право України: Підручник* / За ред. Ю. П. Бітяка. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 544 с.
2. *Административное право Украины: Учебник* / Под общ. ред. С. В. Кивалова. — Харьков: Одиссей, 2004. — 880 с.
3. *Абрамов В. І. Духовність суспільства: методологія системного вивчення.* — К.: Вид-во КНЕУ, 2004. — 236 с.
4. *Антонюк О. В. Основи етнополітики: Навч. посіб.* — К.: МАУП, 2005. — 432 с.
5. *Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики.* — К.: Вид-во УАДУ, 2000. — 328 с.
6. *Десятов Т., Мельниченко В. Формування історичної свідомості громадян — важливий напрям роботи органів державної влади // АПВП.* — 2004. — № 1. — С. 157–160.
7. *Дзоз В. Гуманітарна політика України: проблеми формування та реалізації (соціально-філософський аналіз).* — К., 2006. — 316 с.

8. *Жулинський М. Заявити про себе культурою.* — К.: Генеза, 2001. — 680 с.
9. *Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні.* — К.: Вид. дім Ін Юре, 2003. — 416 с.
10. *Звіряка А. І. Досвід паспортизації об'єктів культурної спадщини Національного заповідника “Батьківщина Тараса Шевченка” // Праці НДІПД.* — Вип. 2. — К.: АртЕк, 2006. — С.115–125.
11. *Здіорук С. І. Завдання гуманітарної політики України в контексті сучасних політичних реалій // Україна: стратегічні пріоритети, аналітичні оцінки — 2005 / За ред. О. С. Власюка.* — К.: Знання, 2005. — С. 372–390.
12. *Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні ХХІ століття.* — К.: Знання, 2005. — 552 с.
13. *Зелений В. Туризм як складова економічного розвитку малих історичних міст // Актуальні пробл. держ. упр.: Зб. наук. пр. ДРІДУ НАДУ.* — Вип. 4 (26). — 2006. — С. 247–254.
14. *Закон України “Про Державний бюджет України на 2007 рік” від 19 грудня 2006 р. № 489-V // Уряд. кур’єр.* — 2006. — № 243. — 23 груд. — С. 5–14.
15. *Збірка документів Ради Європи, ратифікованих Україною.* — К., 2006. — 496 с.
16. *Звернення Світового конгресу українців “Терор в Україні в тридцять роки ХХ-го століття” від 19 квітня 2005 р. // Бюл. СКУ.* — 2005. — № 3(3). — С. 6.
17. *Звернення Священного Синоду УПЦ до Президента України В. Ющенка від 27 лютого 2007 р. № 199 // Церк. правосл. газ.* — 2007. — № 7 (183). — С. 2–3.
18. *Зовнішня політика України: від романтизму до прагматизму.* — К., 2001.
19. *Експертна доповідь “Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2006 році” (проект).* — К., 2007. — 256 с.
20. *Іванівський В. В. Телерадіопростір регіонів України: проблеми та перспективи розвитку на шляху до інформаційного суспільства // Вісн. Житомир. держ. ім. І. Франка.* — 2007. — Вип. 31. — С. 16–20.
21. *Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення шкільних дисциплін у 2007/08 навчальному році від 11.06.07 № 1/9–361 // Інформаційний зб. МОН України.* — 2007. — № 19–21. — С. 9–96.
22. *Інформаційні матеріали про роботу Кабінету Міністрів України за дев’ять місяців 2005 р.* — 87 с.

23. *Комплексна програма “Молодь міста Києва на 2006–2008 роки”*. – К.: Гол. упр. у справах сім’ї та молоді КМДА; ДІПСМ, 2005. – 56 с.
24. *Концептуальні засади вивчення предметів духовно-морального спрямування в загальноосвітніх навчальних закладах: Рішення колегії МОН України від 29 червня 2006 р.* // *Практ. упр. закл. освіти*. – 2006. – № 2. – С. 9–15.
25. *Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища: Зб. офіц. док. / Упоряд. В. І. Фрич; Відпов. ред. В. М. Гарник*. – К.: Істина, 2002.
26. *План заходів КМДА щодо реалізації Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року: Затв. розпорядженням КМДА від 29 березня 2007 р. № 359 // Хрещатик*. – 2007. – № 54 (3044). – 13 квіт. – С. 12–13.
27. *Положение о Межнациональном совете при Совете министров Автономной Республики Крым: Утв. постановлением СМ АРК от 25.08.1998 г. № 235 // Депортовані кримські татари, болгари, вірмени, греки, німці: Зб. док. (1998–2003)*. – К.: Абрис, 2004. – С. 7–9.
28. *Порядок використання у 2007 р. коштів, передбачених у Державному бюджеті України для випуску книжкової продукції за програмою “Українська книга”*: Затв. постановою КМ України від 21 березня 2007 р. № 534 // *Зб. уряд. норматив. актів України (далі – ЗУНАУ)*. – 2007. – № 21–22 – 21–28 берез. – С. 101–102.
29. *Постанова КМ України “Деякі питання порядку розповсюдження і демонстрування фільмів”* від 16 січня 2006 р. № 20 // *ЗУНАУ*. – 2006. – № 7.
30. *Постанова КМ України “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у Державному бюджеті для виконання програм у сфері культури”* від 24 вересня 2005 р. № 957 // *ЗУНАУ*. – 2006. – № 1.
31. *Постанова КМ України “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у Державному бюджеті для здійснення заходів з відтворення культури національних меншин та фінансової підтримки газет мовами національних меншин”* від 30 листопада 2005 р. № 1124 // *ЗУНАУ*. – 2006. – № 2.
32. *Постанова КМ України “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у Державному бюджеті для здійснен-*
- ня заходів щодо зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури, що належать до сфери управління МКТ” від 27 вересня 2005 р. № 986 // *ЗУНАУ*. – 2006. – № 1.
33. *Постанова КМ України “Про затв. Порядку використання коштів, передбачених у Державному бюджеті для створення і розповсюдження національних фільмів”* від 29 грудня 2005 р. № 1298 // *ЗУНАУ*. – 2006. – № 6.
34. *Постанова КМ України “Про затвердження Порядку використання у 2007 р. коштів, передбачених у Державному бюджеті для збирання, оброблення та розповсюдження офіційної інформаційної продукції”* від 7 березня 2007 р. № 414 // *ДВУ*. – 2007. – № 6(218). – С. 45–46.
35. *Постанова КМ України “Про затвердження Порядку використання у 2007 р. коштів, передбачених у держ. бюджеті для фінансової підтримки друкованих періодичних видань культурологічного та літературно-художнього напрямку”* від 14 березня 2007 р. № 445 // *ДВУ*. – 2007. – № 6(218). – С. 76.
36. *Постанова КМ України “Про затвердження Порядку використання у 2007 р. коштів, передбачених у Державному бюджеті для фінансової підтримки творчих спілок у сфері засобів масової інформації”* від 7 березня 2007 р. № 412 // *ДВУ*. – 2007. – № 6(218). – С. 44–45.
37. *Постанова КМ України “Про затвердження Порядку використання у 2007 р. субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам для створення рекреаційних зон, меморіальних музейних комплексів, а також розвитку історико-культурних пам’яток і заповідників”* від 1 березня 2007 р. № 332 // *ДВУ*. – 2007. – № 5(217). – С. 74–75.
38. *Постанова КМ України “Про затвердження Порядку використання у 2007 р. коштів, передбачених у Державному бюджеті України для випуску книжкової продукції за програмою “Українська книга”* від 21 берез. 2007 р. № 534 // *ЗУНАУ*. – 2007. – № 21–22. – 21–28 берез. – С. 101.
39. *Постановление СМ АРК “О ходе реализации Постановления Совета Министров Автономной Республики Крым от 27 августа 1997 г. № 260 “О программе развития сети образовательных учреждений, классов с украинским, крымскотатарским языками обучения, школ и классов с двумя языками обучения”* от 27 окт. 1998 г. № 323 // *Депортовані кримські татари, болгари,*

- вірмени, греки, німці: Зб. док. / Упоряд. Ю. Білуха, О. Власенко. — К.: Абрис, 2004. — С. 6.
40. *Распоряжение* СМ АРК “Об утверждении состава организационного комитета по подготовке и проведению на территории Автономной Республики Крым мероприятий, посвященных увековечению памяти жертв политических репрессий и голодоморов в Украине” от 22 ноября 2006 р. № 699-р // Сб. норм.-прав. актов АРК. — 2007. № 11. — 27 янв. — Ст. 1142.
41. *Котигоренко В.* Етнічні конфлікти і протистояння в сучасній Україні: політологічний концепт. — К.: Світогляд, 2004. — 722 с.
42. *Кувєда В.* Міфологічні джерела української етнокультурної моделі: психологічний аспект. — Донецьк: УКЦ; Дон. від. НТШ, 2007. — С. 264.
43. *Лойко Л. І.* Громадські організації етнічних меншин України: природа, легітимність, діяльність. — К.: Фоліант, 2005. — 634 с.
44. *Міжнаціональні відносини і національні меншини України* / За ред. Р. Чілачави. — К.: Гол. спец. ред. літ. мовами нац. меншин, 2004.
45. *Мисів Л.* Теоретико-методологічні підходи до вивчення проблем державного управління формуванням та розвитком духовних цінностей українського суспільства // Актуальні пробл. держ. упр. Зб. наук. пр. ДРІДУ НАДУ. — 2006. — Вип. 3(25). — С. 50–57.
46. *Нагорна Л.* Національна ідентичність в Україні. — К., 2002. — 272 с.
47. *Омельчук В.* Державна мовна політика та особливості її реалізації // Пробл. нац. безпеки України в умовах сучасного розвитку України: Мат. Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 15 верес. 2006 р. — К.: МАУП, 2006. — С. 339–344.
48. *Омельчук В.* Державна політика створення єдиного гуманітарного простору: зарубіжний досвід // Діалог цивілізацій чи Четверта світова війна: Мат. V Всесвіт. конф., Київ, 25 трав. 2006 р. — К.: МАУП, 2007. — С. 273–283.
49. *Омельчук В.* Державна політика щодо увічнення пам'яті жертв Голодомору як чинник становлення національної історичної пам'яті // Голодомор 1932–1933 років в Україні: каральні органи більшовицького режиму. Мат. V Міжнар. наук. конф., Київ, 24 листоп. 2006 р. — К.: МАУП, 2007. — С. 12–31.
50. *Омельчук В. В.* Управління культурними процесами як чинник формування єдиного гуманітарного простору України // Концеп-

- туальні засади формування менеджменту в Україні: Мат. II Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 16–17 листоп. 2007 р. — К., 2007. — С. 563–583.
51. *Освіта України — 2005*: Інформац.-аналіт. мат. діяльності МОН України у 2005 р. та головні завдання на 2006 р. — К., 2006. — 150 с.
52. *Основи етнодержавознавства*: Підручник / За ред. Ю. І. Римаренка. — К.: Либідь, 1997. — 656 с.
53. *Попок А. А.* Закордонне українство як об'єкт державної політики. — К., 2007.
54. *Православ'я: український вимір* / За заг. ред. П. Ю. Сауха. — К.: Кондор, 2004. — 384 с.
55. *Тертичка В. В.* Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. — К.: Основи, 2002. — 750 с.
56. *Україна: стратегічні пріоритети (аналітичні записки)* / За заг. ред. О. С. Власюка. — К.: НІСД, 2006. — 576 с.
57. *Чиж І. С.* Україна: шлях до інформаційного суспільства. — К., 2004. — 287 с.
58. *Шуба О. В.* Релігія в етнонаціональному розвитку України (політологічний аналіз). — К.: Криниця, 1999. — 324 с.

Додаткова

59. *Данн В. Н.* Державна політика: вступ до аналізу. — Одеса, 2005. — 504 с.
60. *Пропозиції* Верховної Ради України до основних напрямів бюджетної політики на 2007 рік // ВВР України. — 2006. — 6 жовт.
61. *Пропозиції* Президенту: нова хвиля реформ. — К., 2005. — 104 с.
62. *Результати* експертного опитування з питань гуманітарного розвитку України (квітень 2004 р., 100 експертів) // Пробл. і персп. України: аналітичні матеріали / За заг. ред. В. М. Князева, Ю. П. Сурміна (кер. автор. кол.), Л. Г. Штики. — К.: НАДУ, 2005. — С. 167–172.
63. *Рішення* ВР АРК “Про заходи щодо регулювання міжнаціональних відносин і реалізації програм соціально-економічного і національно-культурного розвитку раніше депортованих осіб і їхніх нащадків у Автономній Республіці Крим” від 26 квітня 2000 р. № 1085–2/2000 // Депортовані кримські татари, болгари, вірмени, греки, німці: Зб. док. (1998–2003) / Упоряд. Ю. Білуха, О. Власенко. — К.: Абрис, 2004. — С. 189–191.

64. *Рішення* КС України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень ст. 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України, м. Київ, 14 груд. 1999 р. № 10-рп/99. Справа № 1-6/99 // *Рішення Конституційного Суду України*. – К., 2006. – С. 122–131.
65. *Розпорядження* КМ України “Про затвердження плану заходів на 2006 – 2007 роки щодо реалізації Концепції державної політики в галузі культури” від 7 березня 2006 р. № 126-р // ЗУНАУ. – 2006. – № 15.
66. *Указ* Президента України “Про заходи щодо вивчення та популяризації духовної спадщини Івана Франка” від 27 серпня 2006 р. № 727/2006 // ДВУ. – 2006. – № 16(204). – С. 11.
67. *Указ* Президента України “Про заходи щодо впорядкування забудови території та збереження історико-культурних територій і об’єктів в місті Києві” від 15 березня 2007 р. № 208/2007 // ДВУ. – 2007. – № 5(217). – С. 35.
68. *Указ* Президента України “Про координаційну раду з підготовки заходів у зв’язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–33 років в Україні” від 14 березня 2007 р. № 207/2007 // ДВУ. – 2007. – № 5(217). – С. 34–35.
69. *Указ* Президента України “Про присудження Національної премії України імені Тараса Шевченка” від 5 березня 2007 р. № 181/2007 р. // ДВУ. – 2007. – № 5 (217). – С. 30.
70. *Указ* Президента України “Про проведення в Україні у 2007 році Року української книги” від 15 грудня 2006 р. № 1088/2006 // ДВУ. – 2006. – № 23–24 (211–212). – С. 47.
71. *Цветков В. В.* Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект). – Харків: Право, 1996. – 164 с.
72. *Кіссе А. І.* Етнічний конфлікт: теорія і практика управління (політологічний аналіз). – К.: Логос, 2006. – 380 с.
73. *Нижник Н. Р., Машков О. А.* Системний підхід в організації державного управління. – К.: Вид-во УАДУ, 1998. – 160 с.
74. *Пал Л.* Аналіз державної політики: Пер з англ. – К.: Основи, 1999.
75. *Яблоновська Н. В.* Етнічна преса Криму: історія та сучасність. – Сімферополь: Крим. навч.-пед. держ. вид-во, 2006. – 312 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Державне управління у сфері культури”.....	7
Зміст дисципліни “Державне управління у сфері культури”.....	8
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	15
Теми контрольних робіт.....	16
Питання для самоконтролю.....	17
Список літератури.....	20

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>О. М. Коваленко</i>
Комп’ютерне верстання	<i>А. П. Нечипорук</i>

Зам. № ВКЦ-4492

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
 Друк ротатійний трафаретний.
 Ум. друк. арк. 1,56. Обл.-вид. арк. 1,15. Наклад 50 пр.
 Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
 03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
 ДП «Видавничий дім «Персонал»
 03039 Київ-39, пр. Червонозоряний, 119, літ. XX
 Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
 суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008